

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS96000030	16 april 1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 24/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst

v/d
[Redacted signature]
mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[Redacted line]

[Redacted line]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DISG6000030

d.d. 16 april 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HBMA
IFOR-cel
Archief

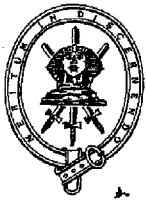
Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE
24/96

(Afgesloten 161000A APR 1996)

Conclusie/voorzicht

De Bosnische ex-premier Silajdzic heeft zich kandidaat gesteld voor het toekomstige presidium, waarin alle drie bevolkingsgroepen één vertegenwoordiger zullen mogen kiezen. Volgens een recente opinie-peiling zijn Silajdzic en zijn partij populair onder de Bosnische Moslims. Bovendien wordt aangenomen dat Silajdzic van alle Moslims de meeste steun zal kunnen verwerven onder Kroaten en Serviërs.

De Bosnische Kroaten lijken in de praktijk nog altijd niet bereid hun militaire en/of politieke instellingen op te heffen.

Er blijft sprake van spanningen tussen Servië en Montenegro. Een uiteenvallen van Joegoslavië is evenwel op afzienbare termijn uiterst onwaarschijnlijk.

Bosnië-Herzegovina

Het afgelopen weekeinde heeft het eerste congres plaatsgevonden van de "Partij voor Bosnië-Herzegovina" (SBiH) die onlangs is opgericht door de Bosnische ex-premier Silajdzic. Hij werd met algemene stemmen tot voorzitter van de partij gekozen. Inmiddels heeft hij zich kandidaat gesteld voor het toekomstige presidium, waarin alle drie bevolkingsgroepen één vertegenwoordiger zullen mogen kiezen. Op het congres is tevens een partijprogramma aangenomen, dat onderstreept dat de SBiH streeft naar een zo groot mogelijke etnische samenwerking en het behoud van de territoriale eenheid van Bosnië-Herzegovina. Inmiddels zijn de resultaten van een opinie-peiling gepubliceerd, waaruit blijkt dat zowel de SBiH als Silajdzic persoonlijk over de grootste aanhang onder de Bosnische Moslims beschikken. Volgens deze cijfers zou de SBiH de komende parlementsverkiezingen in het door Moslims beheerste deel van Bosnië-Herzegovina winnen en zou Silajdzic met ruime meerderheid tot vertegenwoordiger van dat gebied in het toekomstige presidium worden gekozen. Aangezien in Dayton is bepaald dat de politicus met het grootste aantal stemmen de eerste voorzitter van het presidium zal worden, en omdat de Bosnische Moslims in aantal de grootste bevolkingsgroep vormen, zou een dergelijke uitslag inhouden dat Silajdzic grote kans maakt de eerste na-oorlogse president van Bosnië-Herzegovina te worden.

Deze opiniepeiling bevestigt eerdere indicaties dat Silajdzic de meest populaire politicus onder de Bosnische Moslims is. Bovendien moet worden aangenomen dat hij, zeker met het door de SBiH gepresenteerde gematigde, niet-nationalistische programma, in staat zal zijn méér steun van Serviërs en Kroaten te verwerven dan de huidige president Izetbegovic, die door de niet-Moslims (en gezien de uitslag van de opinie-peiling kennelijk ook door vele Moslims) te sterk wordt geïdentificeerd met de Moslim-zaak.

Zoals reeds eerder gemeld, is met name in kringen van de Bosnische oppositie het vermoeden geuit dat de "breuk" tussen Izetbegovic en Silajdzic in onderling overleg tot stand is gekomen. Het is niet uitgesloten dat dit vermoeden juist is. De reden voor een dergelijke manoeuvre zou zijn dat Izetbegovic zich uitsluitend zou willen opwerpen als de behartiger van de Moslim-belangen, terwijl Silajdzic zich daarvan formeel kan distantiëren.

Tijdens een recente herdenkingsplechtigheid van de HVO (de Bosnisch-Kroatische strijdkrachten) waren onder meer de Bosnisch-Kroatische minister van Defensie Soljic (die tevens minister van Defensie van de Moslim-Kroatische Federatie is) en zijn Kroatische ambtgenoot Susak aanwezig. Hoewel de Bosnisch-Kroatische autoriteiten aan de Moslims reeds herhaaldelijk de opheffing van de Bosnisch-Kroatische staatsinstellingen hebben toegezegd, blijkt nergens uit dat zij daartoe in de praktijk bereid zijn. Ceremonieën als de bovenvermelde wijzen er integendeel op dat de Bosnische Kroaten in het bestaan van hun staats- en militaire instellingen een belangrijke garantie zien dat hun belangen in Bosnië-Herzegovina in acht worden genomen, hoewel het aantal Moslims drie maal zo groot is. De aanwezigheid van Susak (die zelf in Herzegovina is geboren) bij de plechtigheid wijst erop dat de Kroatische regering deze opstelling steunt. Dit zal de samenwerking van de (Bosnische) Kroaten met de Moslims onder druk blijven zetten.

Het Bosnisch-Servische parlement heeft besloten een commissie in te stellen die toezicht moet houden op de betrekkingen van de Bosnisch-Servische republiek (RS) met het buitenland. De commissie zal onder leiding staan van president Karadzic, die bovendien het recht heeft de leden van de commissie te benoemen. Hij heeft inmiddels verklaard dat de dagelijkse leiding van de commissie in handen zal liggen van minister van Buitenlandse Zaken Buha. Naar alle waarschijnlijkheid houdt de instelling van deze commissie verband met recente wrijvingen tussen Karadzic en premier Kasagic. Deze was in de visie van Karadzic zijn boekje te buiten gegaan in de betrekkingen met IFOR; met name de instemming van Kasagic met het voornemen om het hoofdkwartier van MND-ZW te verplaatsen naar Banja Luka, een centrum van oppositie tegen Karadzic, was de president van de RS een doorn in het oog. Dat het parlement met de vorming van deze commissie heeft ingestemd, geeft aan dat Karadzic in zijn controversie met Kasagic op een meerderheid in de Bosnisch-Servische politieke top kan rekenen. Mede gezien het feit dat Kasagic niet populair is onder de bevolking van de RS, betekent deze ontwikkeling waarschijnlijk dat zijn invloed (verder) afneemt en dat hij op termijn mogelijk zelfs ontslagen zal worden.

Minister van Defensie Ninkovic van de RS heeft gesteld "niet te betwijfelen dat Brcko deel zal blijven uitmaken van de RS". Volgens Ninkovic kan de demarcatielijn met de Moslim-Kroatische Federatie

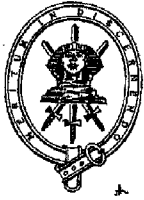
(MKF) niet dichterbij dan 20 km van de stad lopen. Brcko vormt een cruciaal deel van de Posavina-corridor, die voor de Serviërs van vitaal belang is. Het "verlies" van Brcko aan de MKF zou betekenen dat de verbinding tussen Servisch oost-Bosnië en de gebieden rond Banja Luka verbroken zouden worden. In het verdrag van Dayton is bepaald dat in juni a.s. een arbitrage-commissie moet worden gevormd, die een bindend oordeel moet uitspreken over de toekomstige status van Brcko. Indien daarbij de vooroorlogse etnische verhoudingen als criterium worden genomen, zal de stad aan de Moslims worden toegewezen. De Serviërs hebben echter inmiddels grote aantallen vluchtelingen, onder meer uit Sarajevo, geherhuisvest in Brcko om hun aanspraken op de stad te ondersteunen. Ook uit de woorden van Ninkovic blijkt dat de Serviërs alles in het werk zullen stellen om hun controle over Brcko te behouden. De Moslims van hun kant benadrukken echter ook hun vastberadenheid om Brcko terug te krijgen. Daarbij maken zij onder meer gebruik van demonstraties in het aangrenzende MKF-gebied. Tegen die achtergrond zijn nieuwe Moslim/Servische conflicten in deze regio te verwachten.

Kroatië

De Kroatische president Tudjman heeft in de hoofdstad Zagreb een tentoonstelling geopend van Kroatische kunstwerken uit de stad Vukovar aan de Donau. Volgens de Kroatische media bewijzen de betreffende kunstwerken dat er reeds in de vroege middeleeuwen sprake was van Kroatische cultuur in Vukovar. Vermeldenswaardig is verder dat Tudjman onder meer vergezeld werd door de door zijn partij (HDZ) gekozen, maar door de oppositie afgewezen burgemeester van Zagreb, Dropulic. Vukovar is de belangrijkste plaats in het onder Servische controle staande deel van oost-Slavonië. Met deze tentoonstelling wil het Kroatische bewind de Kroatische aanspraken op Vukovar ondersteunen en daarmee aangeven vast te blijven houden aan uitvoering van het verdrag van Erdut, dat voorziet in het herstel van het Kroatische gezag over oost-Slavonië binnen twee jaar.

Door Dropulic in zijn gevolg op te nemen, onderstreept Tudjman bovendien dat hij haar als de legitieme burgemeester van Zagreb beschouwt. Zoals bekend beschikt de oppositie sinds de verkiezingen van vorig jaar over een meerderheid in de gemeenteraad van Zagreb, maar wijst de HDZ de tot op heden door de raad gepresenteerde burgemeesters af. Dit geeft aan dat Tudjman de verdere democratisering in Kroatië niet ten koste wil laten gaan van de leidende positie van de HDZ.

De afgelopen dagen is in regionale oost-Kroatische media herhaaldelijk gemeld dat voormalige woningen van Kroaten in het momenteel onder Servische controle staande deel van oost-Slavonië in brand worden gestoken. Gesuggereerd wordt dat het een Servische campagne betreft om te voorkomen dat de Kroaten naar de betreffende woningen terugkeren. Een aantal meldingen is onderzocht door VN- en EU-personeel in oost-Slavonië. In alle gevallen bleek dat de berichten onjuist waren. Het door Kroatië gecontroleerde deel van oost-Slavonië is een centrum van extreem-nationalisme. Dit hangt voor een belangrijk deel samen met de gevechten die daar met name in 1991 hebben plaatsgevonden, alsmede met de verdrijving van de Kroaten uit de toenmalige UNPA-Oost door de Serviërs. Kennelijk proberen Kroaten uit de regio door middel van genoemde persberichten aandacht te blijven vragen voor de Servische bezetting van een deel van oost-Slavonië. Daaruit blijkt dat zij weinig vertrouwen hebben in de terugkeer van Kroaten naar dat gebied, ondanks het feit dat daarin is voorzien in het (ook door de lokale Serviërs ondertekende) verdrag van Erdut. In het verleden hebben

Kroatische leiders uit oost-Slavonië herhaaldelijk opgeroepen tot militair ingrijpen om het Kroatische gezag over oost-Slavonië te herstellen. Genoemde persberichten kunnen erop te wijzen dat zij een dergelijk optreden hopen uit te lokken door de Kroatische publieke opinie te manipuleren.

Servië/Montenegro

De Montenegrijnse premier Djukanovic heeft gesteld dat de Grondwet van de Joegoslavische Federatie (Servië en Montenegro) niet altijd wordt nageleefd, met name waar het de gelijkstelling van beide deelrepublieken betreft. Hij stelde dat er geen alternatief is voor een markteconomie. Bovendien gaf hij als mening te kennen dat de Joegoslavische diplomatieke dienst ten onrechte de contacten met het Westen veronachtzaamt, waardoor aldaar een negatief beeld van het land bestaat. De uitspraken van Djukanovic geven de belangrijkste grieven weer die in Montenegro bestaan ten aanzien van de relatie met Servië. Montenegro acht zich gediscrimineerd door het veel grotere Servië. Bovendien is het sterk afhankelijk van handel en toerisme en is het om die reden gebaat bij privatisering van de economie en betrekkingen met het Westen. Daarentegen zoekt Servië vanwege zijn socialistische oriëntatie en nadruk op zware industrie veeleer toenadering tot de noordoostelijke buurlanden. De woorden van Djukanovic onderstrepen dat deze bezwaren niet alleen bij de Montenegrijnse bevolking bestaan, maar ook in de politieke top. Naar verwachting zullen de verschillen in politieke en economische oriëntatie tussen Servië en Montenegro in de toekomst verder toenemen. Een uiteenvallen van Joegoslavië is echter op afzienbare termijn uiterst onwaarschijnlijk, omdat Servië van Montenegro afhankelijk is voor toegang tot de (Adriatische) Zee en het verschil in grootte tussen beide deelrepublieken Servië in staat stelt de eenheid desnoods met geweld af te dwingen.

Er zijn aanwijzingen dat de directeur van de Joegoslavische centrale bank, Avramovic, op korte termijn zal worden ontslagen. Als mogelijk opvolger wordt genoemd de directrice van een Joegoslavische particuliere bank op Cyprus, Vucic. Zij heeft nauwe betrekkingen met de Servische president Milosevic. Avramovic was in hoge mate verantwoordelijk voor de beteugeling van de hyperinflatie van enkele jaren geleden en de daarop volgende stabilisering van de economie, ondanks de VN-sancties tegen Joegoslavië. De afgelopen tijd waren er echter aanwijzingen van verdeeldheid tussen Avramovic en de Joegoslavische regering over de te volgen koers. De regering zou Avramovic onder druk hebben gezet om nieuw geld te drukken om daarmee een opleving in de economie te financieren. Dit zou echter tot nieuwe inflatie kunnen leiden.

Joegoslavische firma's op Cyprus hebben de afgelopen jaren een belangrijke rol gespeeld bij het ontduiken van de VN-sancties tegen het land en bij het deponeren van persoonlijke winsten die vele Joegoslaven, onder wie ook politieke leiders, hebben gemaakt bij smokkel en zwarte handel. Zonder enige twijfel heeft Vucic daarbij een kardinale rol vervuld. Indien zij tot opvolger van Avramovic zou worden benoemd, zou het beleid van de Joegoslavische centrale bank vermoedelijk worden bijgesteld in de door de socialistische regering gewenste zin. Mogelijk kan dit, in combinatie met de hervatting van de buitenlandse economische contacten na de opschorting van de VN-sancties, leiden tot een economische opleving. Dit zal echter naar alle waarschijnlijkheid gepaard gaan met een toename van de inflatie in Joegoslavië.